বিন্যাস-সমারেশ (5.1)

विद्याप = आफ़ाह्मा (order related) मसादिका = वाहारे कहा (No order)

* ष्याद्य विन्याम नाकि ष्याद्य ममादाबार छ

ত্যাগে বাছাই করা, তারপার সাজালো।

ं. ष्पार्श अभादका, छात्रभव विनाज ।

$$(i)$$
 $n > n$ $n > n$

* n সংখ্যক ভিন্ন ভিন্ন জিনিস খেকে n সংখ্যক ভিন্ন ভিন্ন জিনিস নিয়ে সাজানোর উপায় সংখ্যা = ⁿPp

* <u>| n = n!</u> ⇒ n সংখ্যক স্বাভাবিক সংখ্যার পুণফলকে বুঝায়।

$$n! = n(n-1)(n-2)(n-3)(n-4) \cdots 3x2x1$$

$$5! = 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1 = 120.$$

$$\therefore 6! = 6 \times 5! = 6 \times 120 = 720.$$

$$\therefore n! = n(n-1)!$$

* n=1 207.

$$\Rightarrow 0! = \frac{1}{1}$$

КАВВО ВНАІА

Founds of COOL PATHERALA

Note made by: SATIL AHMED

* a, b, e वर्ग छिनि है एक दूरे वि कदा वर्ग नित्म कछडादा आजाता यादा?

$$\Rightarrow \begin{array}{c} \boxed{ab} \ \boxed{cb} \\ \boxed{ba} \ \boxed{ac} \\ \boxed{bc} \ \boxed{ca} \end{array} \right\} \rightarrow 6 \text{ eval} = \frac{3}{3!} = \frac{3 \times 2 \times 1}{1!} = \frac{6}{1!} = 6. \quad (\underline{Ans.})$$

* a,b,c,d,e,f,g,h জাতিটি বর্গ হুতে ওটি করে বর্গ নিয়ে কতভাবে

সাজানো যাবে?

⇒ ⁸P₃ = ^{8×7×6×5×4×3×2×1}/_{(8-3)!} = ^{8×7×6×5×4×3×2×1}/_{5×4×3×2×1} = 336 ভাবে।

* O! থেকে ৪! মান মুখ্যমা কয়বে।

Кনচ্চত BHAIA

Remark of CONTINUED AND Note made by: SATIL AHMED

a) MARKET व्यक्ति थाक उढि कत् वर्ग निस्म कल्खात आजाला यादा? अभा. MARKET अत्र स्माढे व्यक्ति = 66 :n=6.

$$P_3 = \frac{6!}{3!} = \frac{720}{6} / \frac{6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}{3 \times 2 \times 1} = 120.$$

b) FATHER প্রাক্তি থেকে 3টি করে বর্ণ নিয়ে কভভাবে আজানো যাবে? সমা. FATHER এর মোট অঞ্চর = 6টি।

- c) MOTHER এর প্রাক্ষন্ত্রলো অঞ্চরকে নিয়ে কগুভাবে আজানো যাবে? <u>সমা</u>. 6! = 720.
- * n সংখ্যক স্বপ্নুলো অভিন্ন এরূপ ক্সুর বিন্যাসঃ

 > n সংখ্যক বিভিন্ন জিনিমেয় P সংখ্যক একজাতীয়, ৭ সংখ্যক ভান্য এক
 জাতীয়, n সংখ্যক অনু আরেক জাতীয় এবং বাকিপুনো ভিন্ন ভিন্ন হলে
 স্বপ্নুনো একবে নিয়ে বিন্যাস সংখ্যা।

= <u>bi ठां । वग्रा कांचा लक्ष्याविं क्रांक्रियं क्रोंक्रियं क्रांक्रियं क्रोंक्रियं क्रोंक्रियं क्रोंक्रियं क्रोंक्रियं क्रोंक्रियं क्रांक्रियं क्रोंक्रियं क्रोंक्रियं क्रांक्रियं क्रोंक्रियं क्रांक्रियं क्रोंक्रियं क्रांक्रियं क्रांक</u>

a, b, c वर्भश्चनित्र प्रवश्चला वर्भ निरम कळडादा आकाता यादग

abc bac cab
$$\rightarrow 6$$
 $\rightarrow 6$ $\rightarrow 6$

<u>দ্র</u> ক্রাক্সাঠনঃ

(i) अक्ट्राला खक्कव़द्वा निध्य कंग्रेडाय आजाता यादा?

(ii) ... य्येन अत्वर्भश्राला वकत्व थात्क?

पक्रवं राधनाम, जरे ज्वा १ कि काका दाय नाम का सम करादा।

: स्रुववर्णश्रुला धकत्य त्राधाय क्रिकेन वर्गद्राध्या = 1+5 = 6 कि।

.. ६ वर्गक निस्म आकातात छेणाय अण्या = 6! = 360.

व्यायाय, I.E.O निष्कुरिपय अर्थे। छेगास्य विन्याञ चर्छाय।

্ সুরবর্ণপুলো এক্রে রাখায় বিন্যান্য সংখ্যা = 6! ×3! = 2160. (<u>Ans)</u>

(iii) ... रयत शुक्र श्रुला धकत्य ता थाकि

⇒ স্বর্বর্ণ গ্রুলো এক্সে না রেখে বিন্যান সংখ্যা = 20160 -2160 = 18000. (Ans)

দ্রী বুহুয়ের কিছু অঙকঃ

(i) PARALLEL

(ii) MATHEMATICS

(iii) THESIS

(iv) DIGITAL

काद्मित वर्षश्चिम प्रवश्चिम प्रकारम नित्स याणा श्रवगाद प्राकाता यास छ। तव कत व्यव श्रवनिश्चला प्रकारम द्राध्य क्र श्रवगाद प्राकाता यास, छ। निर्मसक्र रिन्डेड० हमनान

Pounder of BONDI PATHEHALA

সমাবানঃ

(j) PÂRÂLLEL

্স্থগুলি একথে নিয়ে আজানোয় টোটাল = ৪টি উপায় = 8! = 3360. (Ans)

```
(A, A, E), P, R, L, L, L
     ञ्चतर्माञ्चरमा धकर्व वाधाय भारे वर्षप्रथा = 1+5 = 6 हि।
       : 6 টি বর্ণকৈ নিয়ে বিন্যাস সংখ্যা = 6! = 120.
         श्ववर्गयूक्ता निर्किप्त मधी विनाध घढीम = 3! = 3 हेलाएम।
                ় স্বরবর্ণসুনো একবে রেখে বিন্যাস মংখ্যা = 120×3 = 360।
                                                                                                        स्त्रवर्ण = 4कि | M = 2कि
वास्त्रवर्ण = त्रकि | A = 2कि
    (ii) MÁTHEMÁTICS
   : সবগুলোবে 'এবল্থ নিয়ে
                                                                                                     (यार्ट = 11रि T= 2रि
   माजाजाद डेगाय = 11!
                                                        = 4989600 . (Ans)
          (A.E.A.I), M.T. H.M.T. C.S
        स्ववर्णशूला धकाय वाथास (आहे वर्णज्था = 1+7 = 8 हि।
     : ৪টি বর্ণকে নিয়ে বিন্যাস সংখ্যা = 8! = 10080.
        स्ववर्गम्ला निर्फ्रिप्स भक्षा विमान घढे। = 4! = 12 हेगास।
         ্রস্থা বিন্যাস সংখ্যা = 10080×12 = 120960।
                                                                                                                                                                                                     (Ams)
 (iii) THESIS

য়য়য়ৢ৻লাকে একমে নিয়ে

মাজানোর উলায় = 6! = 360.

(Ans)

(Iii) THESIS

য়য়য়ৢবেশ = 2টি
বাল্ডানবর্ণ = 4টি
আজানোর উলায় = 6! (Ans)
         (E, I), T.H.S,S
      अत्वर्षश्चाना थकाय व्राथाय आहे वर्षत्राथा = 1+4= 5ि।
   ं 5 हि वर्गरक निरम विमाज ज्ञारणा = \frac{5!}{2!} = 60.
मुक्रवर्गन्न लिए जिस मिर्याच विमाज घोम = 2! = 2 छेणार्य।
ं मुक्रवर्गम्सला अकत्य दिश्य विमाज ज्ञार्थ्या = 60×2 = 120. (Ans.)
(iv) DIGITAL

अववर्ष = अदि

गुर्भुन्य = ५ दि

प्राव्यात प्रकार प्रकार निरम स्माद कर्षिक्य = उद्दि

प्राव्यात प्रकार प्रकार निरम स्माद कर्षिक्य विकास सम्माद सम्माद कर्षिक्य करियोजन कर्षिक्य करियोजन करियोजन करियोजन करियोजन करियोजन करियोजन कर्मिक करियोजन करि
                                                                                                                                                              Formely of BODDE PATHEHALA
                                                                                                                                                              Note made by: SATIL AHMED
         (I,1,A), D, G, T, L
  स्रवर्षस्त्रा अकत्य वाश्यास स्मिष्ठं वर्षज्यः = 1+4ि = ५ि ।
```

: . চটি বর্ণকে নিয়ে বিন্যান্য সংখ্যা = 5! = 120. श्रुवर्मा निरुएपव यदी विनाम चोवः = 3! - 3 छेगाए। . मृतवर्गयूला पकत्य तिर्ध भारे विताल मध्या = 120×3 = 360 (Ans) স্থববর্ণ = अहि DIRECTOR वाकित अवशुला व्यक्षत्रक निर्म कठडाव आकाता याम, साढ = ४६। (iv) यिन श्रुवर्णश्रुला व्यवमान/कायंशा/भान पविवर्णन ना कर्तः? DI RECTOR শ্ররবর্ণগুলো ভাষস্থান পরিবর্তন না করনে মোট থ্রা fixed থাকবে বর্ণসংখ্যা = ৪-3 = চটি। ेन्द्रा fixed थाकात : নির্পেয় বিন্যাস মংখ্যা = <u>5!</u> = 60 · (<u>Ans</u>) (v) (यन श्रुवर्णश्रूला प्रथम श्रात था (कश् ⇒ 3টি মুরবর্শ অথম স্মানে বসতে পারে 38 = 3 छेगाया। 71 বাকি বর্ণগুলার বিন্যান মুখ্যা = 7!(2) = 2520 : স্থার প্রাপ্তি লো প্রথম স্মানে বেখে মাজানো বিন্যান্ত্র নংখ্যা = 7560 (Ams) (vi) प्रात अवर्मन्नाला कार मास थाक? ⇒ 3টি সুরবর্ণ 4টি জোড় স্থান দখল করতে भारत = 4P3 = 24 देगाय। একটি धय অবশিষ্ট থাকার। বাকি চটি ঘরে চটি বর্ণ জায়গা দখন করম্ব = 5! = 60 টেপায়ে। : স্থরবর্ণস্থানো জোড় স্কানে রেখে বিন্যাস সংখ্যা = 60x24 = 1440. (Ans) (vii) যেন স্বর্কিয়ুলো বিজোড় স্থানে থাকে? ⇒ 3টি স্বরবর্প 4টি বিজোড় স্থান দখন করতে КАВВО ВНАІА भाद = 4pg = 24 डेमास्। Founday of BONDI PATHEHALA একটি বিজ্ঞান্ত স্ফান অবশিষ্ট থাকবে। Note made by: SATIL AHMED वाकि इि द्यादा इि वर्ग काय्त्रा मधल कराद = 5! = 60 छेगाएंग। :. স্থরবর্ণগ্রনো বিজ্ঞান স্থানে রেখে বিন্যান্য সংখ্যা = 60×24=1440.

(viii) ध्यन अववर्श्याला यन्ध्र णविवर्छन ना कर्व? [याता काम निर्वित्र करत्र मा, जिस्त्र कि ध्वर्य ⇒ श्रुवर्भ = 3ि ध्वर R=2ि। জাঠীয় ধরে নিতে হরে (माहे वर्णप्राःशा = १कि। : স্থ্রবর্ণপুনো ক্রেম পরিবর্তন না করে এরকম বিন্যাপ্র সংখ্যা = 👸 = 3360 (ix) यिन सुववर्ण धवः वास्क्रनवर्णश्रामा जाएनिक्रक व्यास्तान गविवर्णन ना कार्यः [ब्राप्ट अववर्णन विनााञ ×ब्राप्ट वास्त्र विनााञ ⇒ DIRECTOR মুরবর্ণ এবং ব্যঞ্জনবর্ণগ্রিনো আপেচ্চিক তাবস্থান পূরণ পরিবর্তন না করে এরকম বিন্যাম মংখ্যা = 3! × 5! = 360 · (Ans.) (X) स्मिन D अर्वमा अथास थाएक? সি ঘর ⇒ D अर्वमा अथात्म थाकाल व्यवनिष्ठे ७ रि वर्ग 7 ি ঘর দখল করবে = 1× 7! = 2520 हेपाए। 1P1 = 1x 71 (Ans.) (xi) र्यात R अर्था लाख थार्क? ७ इत ⇒ R एक मर्वपा लाघ राथाल यही थाक रि 71 X P ঘর। : অবিকাষ্ট পটি ঘরে পটি বর্ণ দখন করবে КАВВО ВНАІА = 7! x1 = 5040 Bom(\$1 (Ans) under of BONDE PATHEHALA Note made by: SATIL AHMED (xii) स्मन D अथस्य अवर R ब्लस्य शाकि? 6! = 720. (Ans.) ট্রি বোর্ড ও ভার্মিটি এক্সামের কিছু প্রকাঃ-(i) PERMUTATION শব্দটির কণ্মিলির কোনো স্থরবর্ণের তাবস্থান পরিবর্তন ना करत कल त्रकहम शूनर्विनाम क्या त्यल भारत ? <u>ज्यायानः</u> PERMUTATION স্থরবর্ণ = চটি T = 2/6 वाक्षनवर्ग = ६ हि श्वतवर्णत स्मान पत्रिवर्छन ना करत प्राजाता (मार्विवर्गाः = 11 ि विमाञ्ज मध्या = 6! = 360. : পুনর্বিনা)স করা যেতে পারে = 360 -1 = 359 রক্সের। (Ans.) * पूनर्विनाप्राता का (यए पाद = 360 वक भाव ।

(ii) MILLENNIUM व्यक्तिय वर्षश्रीन कर श्रकात माजाता याम जा निर्मस কর। এদের মধ্যে কতগুলিতে প্রথমে ও শ্রেমে M থাকবে? M = 2/t प्रमाधानः MILLENNIUM সুরবর্ণ = ৭টি I = 2/6 वास्त्रमवर्ग = ६कि (মার্ট বিন্যাহ্ম = 10! 2121212! = 226800. N = 216 स्मिरि वर्गडार्था = 10 ि L = 2 ि M কে প্রথমে ও কোষে রেখে মাজানো বিন্যাস সংখ্যা = 8! = 5040. m star m (iii) POSTAGIE कायादित वर्षशूमितक का व्यकादा आजाता (याक शादा याक স্বরবর্ণগ্রুনি জোড় স্থান দখল করবে? भयायानः POSTAGE श्रुवर्ण = अहि वाल्डनवर्ण = 4 कि व्याहियर्ग = 7 हि। ও টি স্বর্বর্ণ ওটি জোড় স্থান দখনে করতে পারে ³P3 উপায়ে বা, 6 উপায়ে। তাবিশিষ্ট 4টি বর্ণ 4টি স্থান দখন করতে পারে ⁴P4 উপায়ে বা. 24 উপায়ে । .. নির্পেয় বিন্যাস সংখ্যা = 6x24=144. (Ans.) (iv) ব্যক্তনবর্ণয়ুলিকে বিজ্ঞাড় স্থানে রেখে 'EQUATION' নান্দির কর্ণপ্রলিকে কত अकात याकाता याम छा निर्णम करा। শ্বরবর্ণ = 4 চি চটি अवार्यानः EQUATION यालमार्न= 4कि अहि ब्मार्ट वर्ग = इति। ওটি ব্যক্তনবর্ণ ৭টি বিজোড় স্থান দখন করতে পারে ⁴Ps উপায়ে বা, 24 উপায়ে। অবিকাষ্ট এটি ঘরসহ বাকী চটি ঘরে চটি বর্ণ ক্সান দখল করে 5! বা, 120 छेगाয়। : নির্দেয় বিন্যান্স মংখ্যা = 2880. (Ans) (V) SECOND व्यक्तिय वर्गश्चिम श्यक्त 1 रि स्वयं 3 2 रि गुल्फ्नयर्ग निरम कारुश्नि প্রাক্ত গর্ভনি করা থেতে পারে মাতি স্করবর্ণ মর্বদা মধ্যম স্থান দেখন করবে ? अवारीनः SECOND युवर्ष = 26 वान्छनवर्ग = 4िं (यादे वर्न = ६कि। २ कि श्रुत्वर्ण भीगुमाने वार्थाः १ कि घर प्रथम क्षेत्र कार्य वार् २० वार् २० वार्य । ४ कि वर्ण २ कि घर प्रथम क्षेत्र कार्य वार्य राष्ट्र वार्य ं. निर्ध्य विमाज प्रस्था = 2×12 = 24. (Ans) KABBO BHAIA

Note made by: SATIL AHMED

_	- 1	0	- A
4	शूर्न	120	PCII
	0/1	1401	10

EGUATION

গ্বরবর্ণ = চটি ব্যাঞ্চনবর্ণ = 3টি

71

कायारित्र अयशूला वर्णक निरम कल्जात भूनिविन्यात्र कता मार्वण ह्यन,

- (1) (यम श्रुवर्णधूला काव्यकान পविवर्णन ना कदि?
- ⇒ श्वत्रविश्वाला जादात्र व्यवञ्रान भावित्रर्वन ना करत वाकि ३ ि यानुइनवर्गिक आङ्गाता याय = ३! = ६ छाद्र ।

ं. निर्धिय पूनर्विनाम अच्था = 6-1 = 5. (Ans)

- (ii) यम मुत्रवर्षश्राला २५ स्मातन थाकि?
- ⇒ 5 कि सुत्रवर्ण 1 कि स्नाम प्रथान वग्दारा ⁵ हा छेगाएस।

= 5 डेणाय। এটিছে (-1) খ্রে আবার, অবনিষ্ঠ সটি বর্ণ সটি মান দখল করবে সা উপায়ে। THE EQUATION व्यविष्य श्राप्त

ं निर्श्य विनाइ प्रशा = 5 x 7! = 25200 हे भासि। (Ans) अवर्ग विद्य।
ं श्रेनविनाइ प्रशा = 25200-1=25199.
(iii) प्रिन गुर्छन्वशृह्मा २ अन्ति शास्त्र शास्त्र ।

⇒ 3টি ব্যক্তনবর্ণ 1টি স্থান দখন করবে ³দু উপায়ে।

= उडेगाया আবার, অবনিষ্ঠ 7টি বর্ণ 7টি স্থান দখন করবে 7! छेणाश्च।

: নির্গেয় বিন্যায় সংখ্যা = 3x7! = 15120. (Anc.) ं पूनविनाप्त प्रश्था = 15120.

ব্যক্তনাম আমনে वञ्चलिङ शूनवाम् EQUATION 2014 পाउया याद्वना ।

এটিতে (-1) খ্যৱনা

কারণ ক্রানো

(Iv) (यम A अथम माति शाकि?

- 71 = 5040.
- (v) মেন E প্রথম স্মানে প্রাকে?

71-1= 5039.

(পরীক্ষাম ভাষাম নিখতি হবে)

ট্রা সংখ্যাসংক্রান্তঃ

CASE:1

КАВВО ВНАІА Foundar of COODI PATHEHALA Note made by: SATIL AHMED

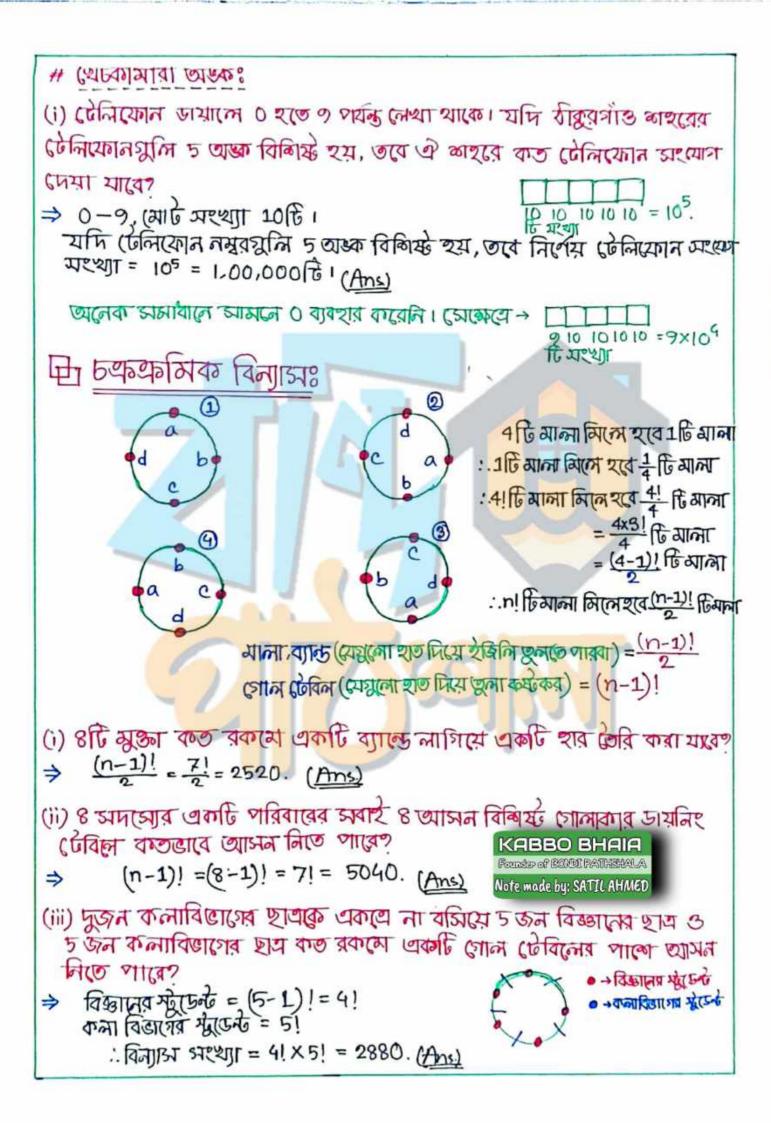
জোচ - 26 বিজোচ-36

1,2,3,4,5 অক্ষপ্পনির প্রতিটিকে প্রতি সংখ্যায় প্রক্যারপ্রাপ্ত নিয়ে-

- (i) 4 एएक विकास कल्यान अल्या भीत कवा याय?
- ⇒ 5 हि एक्का (थाक 4 व्यक्काविनिष्ठे प्रश्या गिर्म क्रा याय, 5 P4 रेगाएस। ं निर्लप्न विनाज प्रथा = 584 = 120. (Ans.)

(ii) 4 অজ্ঞক বিশিষ্ট কতগুলি জোড় সংখ্যা গৰিন ক	या याम् ?
	জেড়বা বিজেড়ের মঠঃ
शृत्र क्रा याद 2P1 केलाएम।	i) क्राध्मव घर व्याहा श्रुवन
অমিকান্ত থাকলো 5-1=4টি অজ্ঞা।	ii) এরপ র বাকি ঘরগুমু না গুকা
परे 4ि खंख्य खंविष्य ३ि चित्र वंजालात छेगाम ⁴P	3 1
∴নির্শেয় বিন্যান্স সংখ্যা = ⁴ P ₃ x ² P ₁ = 48. (<u>A</u>	<u>ns.</u>)
(iii) 4 प्याध्या विकास कार्जाम विद्धाम अध्या अध्या अध्या अध्या	রা যায়?
⇒ (Same डाया किथादा) 3P1 x 4P3 = 72. (Ans.)	
(iv) 30000 – 50000 এর মধ্যে কতপুলি সংখ্যা গটন	कता यात्र?
⇒ 3/4	রেণ্ড থাকলে সমূহর
2P1 4!	श्रुवन कर्त्रद्वा
30000 খেকে ১০০০০ এর মধ্যবর্তী সংখ্যাসমূলা ১ অ	ত্ত্ব দ্বারা পরিত হরে।
विश्व अक्षात 3 व्यथवा 4 रत हाता कार्त रहत ह व्यथ्वा 2 P1	छेणास ।
व्यवानिस पार चित परि अध्या क्रायम प्रथन करार्व	। व्यर्था ४! डेगास्य।
: निर्णिय विनाज प्रत्या = 2P1 x 4! = 48. (Ans.)	
(v) 30 - 40000 এর মধ্যে কতগুলি সংখ্যা গঠন করা	यायुर
⇒ 54	
3px 4p+ 5pa + 5pa + 3p1×4!	(
= 12 + 60 + 120 + 72 = 264. (Ans.)	कन्य डामा यावशत
CASE-2 (০এর ব্যবহার) ০ খাফালে শ্রথম হারে শর্তবনারে	জেড়- ওটি
6,5.2,3.0 তাজ্ঞাপ্ত প্রিক প্রতি ভিন্তে প্রতি ভাগ্যায় একর	বিজোড়- 2টি
(i) 4 আধ্বনবিশিষ্ট আর্থপূর্ণ কতপ্মলি সংখ্যা গঠন করা	गायक
म्याधानः	यासर
Odsidal 46 KABBO	внаја 📗
4P1 Foundar of BOND	
4P ₁ 4P ₁ 4P ₃ = 96. (Ans.) Note made by: S	
(1) में अखानानाक अर्थ है। ये छे हाम (कार्ड अर्था) राज्य वर	
সমাধানঃ ১ম বাপঃ প্রেম ঘরে ০ বসরে জাড়সংখ্যা কলনে দুইবাপে	সম্পন্ন করবো ভুমায় ১ম ঘরে ফর্ড লাগবেনা
্থ্য বাসাঃ লোম হারে 2/6 বসরে 1061 403 × 1! = 24.	Children and and talkful
্রি প্রাণে বেলা হার পরণ বনরো।	श्रथम् चार्व ० वञारवज्ञा । →श्रथम चार्व → मार्व्य चार्व)
टिनि(र्ग्य विनाध्य प्रत्था = 24+36=60. (Ans)	

(iii) 4 অঞ্চবিজিষ্ট অর্থপূর্ণ কভন্মিন বিজ্যেড় সংখ্যা পজি করা যামং ⇒ Step => @ाम घर → छाथम घर → मार्क्सर घर 3P1 X 3P2 X 2P1 (मार्ड प्रथा ५ हि। यथा: 6,5,2,3,0 যেন্ত্রে বিজেন্ড় সংখ্যা পঠন করতে হবে, সেহেন্ত্র শোষ ঘরে ওঅথবা চবসভ ं 1 कि चांत थि मध्या वज्ञातात छेपास ²P1 । प्यावात, (याष्ट्रं २ अ घत् ० वन्नति मा अवर लिस घत १ वि मर्था व त्या । : সংখ্যা অবশিষ্ট রয়েছে 5-2= 3িট। .. 1 कि घात 3 कि मध्या प्रमालाय केगाय 3 Pg I थिथून, **०** प्रश् वाकी प्रथा तायाष्ट्र ५-2=3ि। :. २ कि चार्त अ कि या शा प्रमातात केमा स = 3 P2 1 ं. निर्लिय विनाम प्राच्या = 3P1 x 3P2 x 2P1 = 36. (Ans) (iv) 4 प्यक्किविनिष्ठं कलगूता व्यर्थपूर्न मध्या गर्धन कवा याय या 5 नाता विडाबा? **⇒** 3p1 × 3p2 × 2p1 = 36. (ATN.) (পরিজ্জাম ভাষা ব্যবহার করবো) একাধিক কর্ম হৈছে ক্রিরার্স্তি সংক্রান্ত ম° = (একার্বিক গ্রন্থ করতে পারে) (i) व्यक्ति श्रुष्ट्रज्ञाद्वत्र लापत्र क्रमा उक्न आर्थी व्यव ५ क्रम लाक्ष्य ह्या विकक्रम निर्वाहिल रदा कल प्रकाद्य हिए प्रत्या स्मर् भाद्रण ⇒ अथम (डाहेन 3 जन आर्थीक (डाहे मिए भारत 3 डेगाए। 3 3 3 3 3 3 3 তদুপ २য় (खादेव 3 जन আर्यिक (हादि पिए पादि उडेपास। कार्वा এडारि ७ म जम, ८६ जम ७ एम छा छम छा छा उ हेगाएम एए दि निए भारत। ं ५ जम (मार्केस (हार्ष (एउस्रांत स्वारि देगाम मध्या) КАВВО ВНАІА = $3 \times 3 \times 3 \times 3 \times 3 = 3^5 = 243$. (Ans.) Note made by: SATIL AHMED (ii) ওটি পুরক্ষার 10জন বালকের মধ্যে কভছাবে বিভরণ করা মাবে? वान (क्यारे (ठा विश्वर) कराव 103. (Ans) (iii) একটি তালার 4টি বিং-এর শ্রত্যেকটিতে 5টিকরে অঞ্চর আছে ;4টি অঞ্চরের একটিমান বিন্যামের জন্য ভালাটি খোলা গোলে। কত্যুলো विना (अर्व क्रम जनाि (थामा याय मा? विमाय यर्था = डिडिडि = 625. = - जामि (शाला यार्वना = 625 - 1)= 624 डेमाएम) -1 वर्ष वार्षाः টি দিয়ে তা খোনা যেতা,তাকে বাদ

ট্রি সংক্রেত সংক্রান্তঃ

(i) একজন লোকের 1টি আদা, থটি নান ও 3টি সমুজ পতাবণ আছে। একটির ঔপর আকেটি রেখ্যে 4টি পতাকা নিয়ে তিনি কতমুলি বিজ্ঞি মংকেত তৈরি করতে পারবেণ্

মমাধানঃ ৭টি পতাকা নিয়ে বিন্যাস সংখ্যা:

याप (1)	নাল (2)	সমূজ(3)	विनासु मध्या
0	1	3	$\frac{4!}{3!} = 4$
0	2	2.	$\frac{4!}{2!2!} = 6$
1	1	2	4! = 12
1	2	1	41 = 12
1	0	3	1(3) = 4

: 4+6+12+12+4 = 38. (Ans)

कि आन निर्नयः

Shordcut:

5p3 = 5×4×3 = 60.

সাধারণভাবে,

$$5p_3 = \frac{5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1}{3 \times 2 \times 1} = 60$$

- নিচে ও আছে, তাই উপার থেকে ওটি সংখ্যা নামারে ১৮০ = ६ ‡ × ५ = ३०.

(i) ⁿP₄ = 6 x ⁿP₃ एम, তাহলে n এর মান নির্ণয় কর।

<u>মমাবানঃ</u> n_{P4} = 6x n_{P3}

41, n(n-1)(n-2)(n-3) = 6 x n(n-1)(n-2)

す, n-3=6

TT, n=6+3=9. (Ans)

КАВВО ВНАІА

(ii) np4 = 14. n-2 p3 21 m n ag 21 a a a a

Note made by: SATIL AHMED

अभाषातः np4 = 14. n-2 p3

√1, n(n-1)(n-2)(n-3) = 14.(n-2)(n-3)(n-4)

ar, $n^2 - n = 14n - 56$

यां, n2-15n+56=0

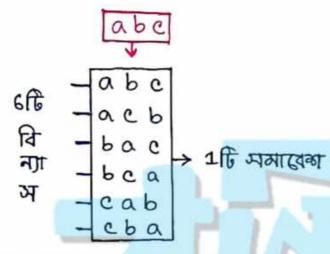
वा, n2-7n-8n +56=0

या, n = 7 प्याचवा n=8. (Ans)

বিন্যাস-সমাবেশ (5.2)

जिमाज = याष्ट्रारे करा (No ander) विमाज = माषाला (Orden Related)

3! विन्যाञ्च निद्म 1ि ज्ञादिका

ा! विन्याञ्च निद्म 1ि ज्ञादिका

∴ गुरु विन्याञ्च निद्म — गुरु ि ज्ञादिका

$$u_{G^{b}} = \frac{b!}{b!} \frac{b!}{(b-b)!}$$

(n-n)1_

- ऐपापान वकरे थाक लाज जनातका वकि।
- · यि नद्दन थाना हेणामान आद्भ णश्ल यानामा अमास्म १रव।

দ্রি সম্পূরক সমারেলঃ

$$5c_2 = 10$$
 $n=5$ $n=2$

अद्रा अक्सूवक अभावन।

R.H.S. =
$$ne^{u-b} = \frac{(u-b)!(u-u+b)!}{(u-b)!} = \frac{u!}{u!(u-b)!} = ue^{u-b} = re^{u-b}$$

প্রি প্যাসরেজ্ন জড়েদঃ

5 कि व्यक्तन त्थरक अर्व व्यक्तन का कार्य वाष्ट्र वन्त्रा यास् (a,b,c,d,e)

यान निर्गयः

(i) 102 = 3 P1 राल n पत्र मान निर्म यस ।

$$\sqrt[4]{\frac{n(n-1)}{2\times 1}} = 3$$
 KABBO BHAIA

Foundar of BONDE PATHERALA

$$\sqrt{11}$$
, $n^2 - n = 6$

Note made by: SATIL AHMED

₫1, n²-3n+2n-6=0

বা, (n-3)(n+2)=0 বা, n=3 অত্থবা n=-2

(Ans) (গ্রহণযোগান্ম)

(ii) यि गिर् = 3 103 रम, एत् n ध्व मान निर्म्य यग्दा (ii) $\sqrt{19} = 3 \frac{n(n-1)(n-2)}{3 \times 2 \times 1}$

$$\Rightarrow$$
 n(n-1)=3 $\frac{n(n-1)(n-2)}{3\times2\times1}$

वा.
$$1 = \frac{n-2}{2}$$

$$n_{P_{p}} = 240$$

(iii)
$${}^{h}P_{n} = 240$$
, ${}^{n}C_{n} = 12$ Then $n \cdot 3 \cdot n = ?$

$$\Rightarrow {}^{n}P_{n} = 240$$

$$\Rightarrow {}^{n}P_{n} = 120$$

$$\Rightarrow {}^{n}P_{n} = 120$$

$$\Rightarrow {}^{n}P_{n} = 120$$

$$\Rightarrow {}^{n}P_{n} = 120$$

(i)÷(ii)⇒
$$\frac{n!}{(n-n)!} \times \frac{n!(n-n)!}{n!} = \frac{240}{120}$$

$$\Delta T$$
, $n(n-1) = 240$

$$\Delta T$$
, $n^2 - n - 240 = 0$

(মা গ্রহণযোগ্য নম)

PAR OFFEE no divide car soci divide

Shortcut:

$$G_{C_3} = \frac{6 \times 5 \times 4}{3 \times 2 \times 1}$$

নিচে 2 আছে, উপর শ্রেকে 2 নামারো । নিচে গুণ দিয়ো

তি প্রাচি/তির গঠনঃ Note made by: SATIL AHMED

(i) 4 জন ভদ্রমহিলাসহ 10 ব্যক্তির মাধ্য থেকে চ জনের একটি কমিটি কত বক্ষে পর্বন করা খেতে পারে,মাতে ভারতপ্রে একজন ভদ্রমহিনা খাদ্য

-	
~	

ভদ্ৰমহিলা (৭জন)	ব্ৰদ্ৰপুৰুষ (ভেল)	কপ্পিটি গঠন
1	4	$^{4}c_{1} \times ^{6}c_{4} = 60$
2	3	4c2 × 6c3=120
3	2	4c3 x 6c2 = 60
4	1	4c4 x 6c1 = 6

মোট টিম গঠন করা যাবে (60+120+60+6) = 246. (Ans)

(ii) 6জন বিজ্ঞান ও 4 জন কলা বিধাপের ছাম শ্লেকে 6জনের একটি কমিটি গঠন করতে খুবে। বিজ্ঞানের ছাল্রদেরকে সংখ্যাগরিকতা দিয়ে কত প্রকারে कमिर्डि भठी क्वा यादवश

ı.			
г	=	=	١
П		•	

বিজ্ঞান (6)	কলা (4)	কৃথিটি গঠন
6	0	6cg × 4c0 = 1
5	1100	6c5 x 4c1 = 24
4	2	6c4 x 4c2 = 90

মোট কমিটি গঠন করা যাবে (1+24+90)= 115. (Ans.)

(iii) প ব্যক্তির একটি দল দুষ্টটি যানবাহনে ভ্রমণ করারে, মার একটিতে সাতজনের বেন্দি এবং ভান্যটিতে চারজনের বেন্দি ধরে না। দলটি কত প্রকারে ভ্রমণ করত পারবেগ

⇒ [Note: शाष्ट्रित पाकात्रामात क्षाय याकाता वकि शाष्ट्रि वाष्ट्रिर कत्त्व]

১ম পাড়ি	২ম গাড়ি	ভ্রমণের উপায়
7	2	9c, x 1 = 36
6	3	9c6 × 1=84
5	9	9c5 x 1 = 126

* 12 টি বাসুবিশ্বিষ্টি একটি সমতন্ম ক্ষেণ্ডের কৌশিক বিন্ধুগুনির সংযোগ রেখা দিয়ে কজানি—

(i) সর্ক্রারেখা তৈরি করা মারে? ⇒ nc2 = 12c2 = 66.

(ii) কর্ল করা মাধে? ⇒ nc2-n = 12c2 - 12 = 54.

∅}=5/5

(iii) প্রিচুজ তৈরি করা যাবে? ⇒ hc3 = 12c3 = 220.

(iv) চন্তর্জে তৈরি করা যাকে? ⇒ nc4 = 12c4 = 495.

এবানে(- 5)হলো চটি বাহুকে বাদ দিয়ে জুধুকর্ণ-গুলোর হিমাব রাখা।

দ্রি এক বা একাবিক সংক্রান্তঃ

(Note: वक वा क्लिविक वल्ल 1 मार्नात्र करत पिख)

(i) এক ব্যক্তির জেন বন্ধু আছে। সে কন্ত প্রকারে এক বা একার্বিক বন্ধুফে নিমন্ত্রণ করতে পারে?

সমাধানঃ উপায় সংখ্যা = 26-1 = 63. (Ans)
(6c1+6c2+6c3+6c4+6c5+6c6)=63.

(ii) প্রতিটি বিকন্সভাহ ৪টি প্রশ্ন থেকে একজন নিজ্ঞার্থী কত উপায়ে এক বা একাধিক প্রশ্ন বাছাই করতে পারে?

<u> अयिविनः</u>

: দুএটো প্রেম্বার = 38 - 1 = 6260 (Val)

(সার্বীক্ষায় ভাষা ব্যবহারে চেক্টা করবো)

দ্রী ক্রান্সক্ষ সংক্রান্তঃ

KABBO BHAIA
Founder of BONE PAINSHADA
Note made by: SATIL AHMED

(i) একটি দাওমাত বাড়িতে 10জন লোক আছে। তারা কত প্রকারে একে অপারের সাথে খ্যান্ট্রমেক করতে পার্বেগ

<u>ज्यादीमः</u>

nce > স্থান্ডিরেক করার জন্য ২টি করে খাভ নির্মেছি।

मि विनाभ ७ नमाद्यका मिछिण्ड

(i) FATHER काया (शदक अहि कर्त आक्रत निस्स कल्डा व कार्य शदन कार्य

ਸਮਾਹਿਤ n=6, n=3 : n_{Pn} = 6_{Pg} = 120. (Ans) KABBO BHAIA

(1) SISTER काम हिन काम हिन काम विकास (पार्क) के काम शिक्ष <u>असावातः</u> n=6, S=2िर् $\frac{6!}{2!} = 360. (Ans)$

(iii) BROTHER क्यां कि व्याप अहि करत व्यक्कत् निस्न कवा वात कार्य गठन कता यात यमा वानः n=7, n=3, R=2 कि : रिक्ट = ? अत्रक्ष क्रिया अधिन।

पर पाष्क्र श्रातार विमात्र ममात्क मिकिन। নিচে এরকণ্ণ কত্মানা অঞ্চ করা হলো:

> ত্যাগে বিন্যাস তারপর সমাবেশ নাবি जाश म्यादका **जात्र** प्रताहन ?

> > **उ**उवः আঙ্গে সমাকো, তারপর বিনার। n! এদের সম্পর্ক:-

$$n_{G^{D}} = \frac{u_{1}}{u_{1}} \times \frac{u_{1}}{u_{1}}$$

$$= \frac{1}{u_{1}} \times \frac{u_{1}}{u_{1}}$$

$$= \frac{1}{u_{1}} \times \frac{u_{2}}{u_{2}}$$

(i) THESIS ক্লাকাতির কর্লিখানে প্রতিবারে 4টি করে বর্ণ নিয়ে কত हेला(य वाष्ट्राच्ये कवा याय?

वर्षातिकाया शहन वनाता विनाम कर्त्र शहर मस्यितः THESIS स्मारे वर्न 6कि। S=2कि।

(SS) T, H, E, I

CASE	বাছাই সংখ্যা	व्यक्तार्धन वा, विन्याञ अल्था
1)48 টি ভিন্ন ভিন্ন	5c4 = 5	${}^{5}c_{4} \times \frac{4!}{1} = 120$
2) २ हि अगरे, २ हि छिन	1×4c2 = 6	$1 \times \frac{4}{2} \times \frac{4!}{2!} = 72$

: নির্পেয় সমারেকা সংখ্যা = 5+6 = 11 . (Ams.)
: নির্পেয় বিন্যাস সংখ্যা = 120+72= 192 (Ams.)

(ii) DEGREE कायादि वर्गश्चिम थाक प्राण्यात पिर्ट कर्व वर्ग निया कर हेलाय वर्ग निया कर हिलाय वाहार करा / काय गर्छन, करा याय? प्राथावानः DEGREE विमाप स्मार्ट कर्ग हि। श्र = 3 हि। (EEE), D.G.R.					
CASE	वाष्ट्राष्ट्रे विद्या/ प्रमादिका	শৃদ্ গঠন/ বিন্যাস			
(i)4টি ডিন্ন ডিন্ন	4c ₄ = 1	4c ₄ × 4! = 24			
(ii) २िं प्रकरे, २ि छिन	1 x 3 c2 = 3	$1 \times {}^{3}c_{2} \times \frac{4!}{2!} = 36$			
(iii) 3 कि अकरे, 1 कि छित्र	1 x 3c1 = 3	$1 \times {}^{3}C_{2} \times \frac{4!}{3!} = 12$.			
∴ निर्धिम विन्गाड	প্রকার : নির্ণেয় সমাকো সংখ্যা = 1+3+3 = 7. : নির্ণেয় বিন্যান সংখ্যা = 24+36+12=72. (Ans) Note made by: SATIL AHMED				
(iii) PROFESSOR শাধারির কাগ্নিলি হতে প্রতিবার ৭টি করে বর্ণ নিয়ে কতভাবে সাজানো খাম? সমাধানঃ PROFESSOR SSOORPPFE					
CASE	সমারেঞ্চ	<u> যিন্যাম</u>			
(i) 4টি ভিন্ন ভিন্ন	6 c4 = 15	6c4 × 4! = 360			
(11) थिं अकरे, थिं डिन्न	3c1 x 5c2= 30	3c1 x 5c2 x 4! = 360			
(111) थिं यगरे, थिं पकरे		3c2×2121 = 2618			
∴ নির্পেয় বিন্যাস সংখ্যা = 15+30+3 = 48. ∴ নির্পেয় সাজানোর সোট সংখ্যা = 360+360+18 = 758 (Ams) (iv) <u>ENGINEERING</u> কাষ্ট্রটির বর্ণস্থানি হতে প্রভিবার 4টি করে বর্ণ নিয়ে কতভাবে সাজানো যায়? সমাবানঃ (EEE), NNN), (GG), (II), R					
CASE	সমান্ত্রেশ	বিন্যাস			
(া) 4টি ভিন্ন ভিন্ন	⁵ c ₄ = 5	⁵ c ₄ × 4! = 120.			
(ii) थिं अवर्र, थिं बिन	4c1×4c2 = 24	4c1 x 4c2 x 4! = 288.			
(iii) २ हिं अकरे, २ हिं अकरे	No. of the last of	${}^{4}C_{2} \times \frac{4!}{2!2!} = 36.$			
(iv) 3 कि यकरे, 1 कि खिन	3 कि वर्गरे, 1 कि जिन्न 2 c ₁ × 4 c ₁ = 8 2 c ₁ × 4 c ₁ × 4 c ₁ = 32				
् निर्लय प्राजानाव (भारे प्रथा =(120+288+36+32) = 476. (Am.) (∨) 17ि विख्ति वीष्ट्रनवर्ग ७ 5ि मुववर्ग (थाता यथाकात्म१३० मिनवर्ग वीष्ट्रनवर्ग ७ २ि मुववर्ग निर्म करा विद्या करा विद्या करा विद्या विद्या विद्या करा विद्या					